

Beslisnota voor de raad

Datum 12 november 2019

Embargo tot 29 november 2019

Onderwerp Startnota Regionale Energiestrategie West-Overijssel
Versienummer 1.0

Portefeuillehouder H.M.M. Schuttenbeld
Informant Jeroen Oosthof
Eenheid/Afdeling ZWCG
Telefoon (038) 498 24 57
Email j.oosthof@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel 6.4.1 We bevorderen dat Zwolle op termijn energieneutraal is
Begroting wijzigen Nee
Dekking ten laste van n.v.t.

Bijlagen Startnota Regionale Energiestrategie West-Overijssel
Informatienota Regionale Energie Strategie West-Overijssel
(4 november 2019)

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

- 1 In te stemmen met de Startnota Regionale energiestrategie West-Overijssel aangescherpt op de onderstaande onderdelen:
 - Participatieve aanpak binnen het RES proces
 - Aangescherpt communicatieproces
 - Uitdiepen van het bestuurlijke besluitvormingsproces en de governance
 - Verdere uitwerking van de kostenraming

Datum 12 november 2019

Toelichting op het voorstel

Inleiding

Provincies, gemeenten en waterschappen werken samen aan een Regionale Energie Strategie. Hierin komt te staan waar en hoeveel duurzame elektriciteit er in 2030 in de 30 RES regio's kan worden opgewekt en wat daarvoor nodig is om een bijdrage te leveren doelstellingen in het Klimaatakkoord. Met de vastgestelde concept-startnota Regionale Energie Strategie West-Overijssel op 17 juni zijn de kaders geschetst en hebben we afspraken gemaakt over hoe we in West-Overijssel met elkaar samenwerken. Voor de uitwerking voor de definitieve startnota is aandacht gevraagd voor het meer uitwerken van de thema's betrokkenheid van bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties en meer scherpte in de governance over rollen van raad en college.

Bij de algemene leden vergadering van de VNG wordt naar verwachting ingestemd met het Klimaatakkoord en wordt de aangescherpte en aangevulde startnota definitief. Deze wordt hierbij ter besluitvorming aan u voorgelegd. De definitieve startnota beschrijft het beleid en bestuurlijke proces om te komen tot een RES West-Overijssel. Deze regionale strategie is erop gericht om te komen tot regionale keuzes voor de duurzame opwekking van elektriciteit. Dit mondt uit in een voorstel voor de West-Overijsselse bijdrage aan de nationale doelstellingen. De uitwerking hiervan volgt in de concept-RES en vervolgens in een definitieve RES. In deze beslisnota vragen wij u om in te stemmen met de definitieve startnota. Het document hiervoor is de bijgevoegde startnota Regionale Energiestrategie West-Overijssel.

Beoogd effect

De RES biedt een strategie om op een zorgvuldige manier duurzame energie op te wekken binnen het RES-gebied West Overijssel. Met de Regionale Energie Strategie(n) worden veel nationale afspraken uit het Klimaatakkoord in de praktijk gebracht. De definitieve startnota biedt hiervoor de kaders en zijn afspraken gemaakt over samenwerking om te komen tot een concept bod en dat uiteindelijk uitmondt in een RES 1.0 in 2021 en is daarmee een bouwsteen voor de Omgevingsvisie.

Argumenten

1.1. De opgave voor de RES

Samenwerking in regionaal verband biedt de mogelijkheid om met de regio afspraken te maken over de inzet van energiebronnen, zorgvuldige afwegingen te maken, zoals het aansluiten op specifieke kenmerken van gebieden, het combineren van opgaven en investeringen met andere opgaven en zuinig en meervoudig ruimtegebruik. Zodanig dat de regio er vanwege de Energietransitie op vooruit gaat in economisch en sociaal opzicht en dat de leefbaarheid wordt vergroot. Een rechtvaardige verdeling van lusten en lasten staat bij alle partners hoog in het vaandel.

De RES is een belangrijk instrument om ruimtelijke inpassing met maatschappelijke betrokkenheid te organiseren. Duurzame opwek van energie met windmolens en zonneparken hebben een forse impact op de fysieke leefomgeving, dat vraagt om een zorgvuldige aanpak. De RES biedt mogelijkheden om met de regio afspraken te maken over inzet van energiebronnen en investeringen om zuinig om te gaan met waardevolle ruimte. Dit alles vraagt om bundeling van kennis, financiële middelen en organisatiekracht.

Datum 12 november 2019

1.2. Proces RES van concept naar definitieve startnota

Na consultatie van alle partijen is de concept startnota aangescherpt en aangevuld. De Zwolse raad heeft aandacht gevraagd onder meer kansen voor betrokkenheid van bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en meer scherpte in de governance over rollen van raad en college en procesbegroting. In de informatienota die op 4 november aan uw raad is aangeboden is inzicht gegeven in de mogelijkheden voor Zwolle om een aandeel te leveren binnen de concept RES. In de startnota zelf zijn de paragrafen communicatie en participatie en het bestuurlijk proces verder aanscherpt waarbij rollen en verantwoordelijkheden verduidelijkt zijn.

Communicatie en participatie

Het proces van participatie in de RES zal zich al werkende weg ontwikkelen en is te verdelen in twee fases:

- In de eerste fase, die van de concept RES, gaat het om het ontwikkelen en vaststellen van een gezamenlijke energiestrategie als bijdrage aan de landelijke doelstelling;
- In de tweede fase, gaat het om het daadwerkelijk invullen en realiseren van de RES 1.0.

In de komende periode wordt de ingezet op de uitwerking van de eerste fase. In het participatie -en communicatieplan zijn de volgende gezamenlijke uitgangspunten vastgesteld: participatie in een zo vroeg mogelijk stadium, vanuit een helder kader met een heldere boodschap. Waarbij het bij het vaststellen van de concept RES vooral gaat om procesparticipatie en de inbreng van maatschappelijke partners zo goed mogelijk in de RES te verwoorden. Wanneer in de definitieve RES 1.0. meer duidelijk is wat de definitieve opgave wordt zal op gemeentelijk niveau het participatieproces met inwoners worden ingericht.

Bestuurlijk proces

Het uitgangspunt bij de RES is onderling vertrouwen. Het streven is gericht op besluitvorming waarin alle partijen zich kunnen vinden. Voor de volksvertegenwoordigers is een werkgroep RSAB-RES West-Overijssel in het leven geroepen om betrokkenheid vorm te geven. Daarnaast is een breed samengestelde bestuurlijke stuurgroep gevormd die tot taak heeft op inhoud en proces de RES voor te bereiden. Ook worden op verschillende momenten bestuurlijke conferenties voor portefeuillehouders georganiseerd.

De lijn is vanuit vertrouwen tot besluitvorming te komen mocht dit onverhoopt niet mogelijk zijn dan is in de startnota voorzien in een escalatiemodel met rollen voor provincie en Nationaal Programma RES (Rijk).

Kostenraming

In de startnota is de kostenraming voor de komende drie jaar opgenomen.

Datum 12 november 2019

1.3. Startnota als formeel startsein

11 gemeenten zijn gezamenlijk met een aantal andere partijen aan het werk voor de ontwikkelen van de RES West-Overijssel. De concept startnota bood hiervoor het kader waar een ieder zich aan kan vasthouden en elkaar op kan aanspreken. Nu de nota is aangevuld met inzichten die de verschillende raden kenbaar hebben gemaakt, is het tijd om de nota definitief te maken.

1.4 .Gezamenlijke vastgestelde uitgangspunten

In de startnota zijn een aantal richtinggevende uitgangspunten opgesteld. Deze zijn ongewijzigd overgenomen in de definitieve startnota.

Gezamenlijke uitgangspunten zijn nodig om het maken keuzes voor gebieden vorm te geven, voor projecten en voor implementatie en uitvoering van die projecten die gezamenlijk gedragen worden door gemeenten, provincie, waterschappen, netbeheerders, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, burgerinitiatieven (waaronder lokale energiecoöperaties) en inwoners. Onderstaand de gezamenlijke uitgangspunten op een rij:

- De opgaven voor de Energiestrategie in de regio worden zoveel mogelijk integraal benaderd. De RES streeft naar een optimale balans tussen de bijdrage aan de Energiestrategie, de ruimtelijke kwaliteit, de maatschappelijke participatie en maatschappelijke kostenefficiency;
- Vanuit lokale context trapsgewijs toewerken naar een regionaal bod. Na het vaststellen van de concept startnota is gestart met stap 1, de inventarisatie uit het stappenplan. Per gemeente worden de voorgenomen en vastgestelde plannen voor duurzame opwek en warmte verkend en geïnventariseerd. Hiermee wordt in kaart gebracht wat de stand van zaken en voortgang is per gemeente met betrekking tot duurzame elektriciteitsopwek en warmtetransitie. Het 'Plan van aanpak energie', de Zwolse Energiegids en de 'Warmteverkenning' die zijn het kader voor Zwolle.
- Dit alles met aandacht voor de maatschappelijke participatie en maatschappelijke kostenefficiency. Juist vanwege dit spanningsveld is het nodig aan de voorkant de volgende spelregels definitief met elkaar af te spreken:
 1. De RES is gebaseerd op lokale regie in een regionaal proces van samenwerking;
 2. De vastgestelde RES 1.0. is voor alle bestuurlijke partijen uitgangspunt voor de omgevingsvisie, de warmtevisie en de wijk –en omgevingsplannen;;
 3. Samen uit, samen thuis;
 4. Voor het geval we het niet met elkaar eens kunnen worden, stellen we een escalatiemodel vast;
 5. We spreken elkaar aan op ieders bijdrage aan de RES waarin gezocht wordt naar een weging tussen lasten en lusten die recht doet aan de kwaliteiten van West-Overijssel.

1.5 Complex proces, afspraken over besluitvorming

De organisatie van de RES is zo ingericht dat de besluitvorming over de concepten plaatsvindt in het Bestuurlijk Platform Energietransitie West-Overijssel. Hierin zijn alle gemeenten in West-Overijssel, de provincie Overijssel en de waterschappen vertegenwoordigd, aangevuld met de netbeheerders in een adviserende rol. Het bestuurlijk platform stelt het bod en de RES in de vorm van een concept besluit vast. In afwijking van de concept startnota (16 april 2019) wordt een andere procedure voorgesteld voor het vaststellen van de concept RES (het bod). Voorgesteld wordt om de concept RES in april 2020 vast te laten stellen door de colleges van B en W, Gedeputeerde Staten en het Dagelijks Bestuur van de Waterschappen en niet in de gemeenteraden, Provinciale Staten en Algemeen besturen.

Datum 12 november 2019

In mei 2020 wordt de Concept RES behandeld in de gemeenteraden, Provinciale Staten en de Algemene Besturen van de Waterschappen. Daarbij kunnen door de volksvertegenwoordigende organen in de vorm van een motie met wensen en bedenkingen worden vastgesteld, die helder de opvattingen weergeven van de betreffende gemeenteraden, Provinciale Staten en de algemene besturen van de Waterschappen. Dit omdat verschillende partijen geen besluit kunnen nemen over elkaars inzet. In deze tussenperiode worden alle partijen goed betrokken en aangesloten bij het proces en zal er per fase geïnformeerd worden over de te nemen besluiten. In het RES verband West-Overijssel is er ruimte voor lokaal maatwerk. De verwachting is dan ook dat gemeenten deze kansen en mogelijkheden inbrengen in het proces van de RES.

Daarnaast zullen er in RES-verband ook in de tussenliggende periode een aantal regionale informatierondes worden georganiseerd gedurende het proces.

De concept RES wordt voor 1 juni aangeboden aan het Nationaal Programma RES. In de tussentijd wordt gewerkt aan de definitieve RES 1.0. waarbij de wensen en bedenkingen van de verschillende organen belangrijke input vormen. Vooralsnog blijft de datum voor de RES 1.0 op maart 2021 staan en is kaderstellend voor de Regionale Energiestrategie West-Overijssel. Dit betekent dat de tussenliggende periode tussen de concept RES en RES 1.0 verkort is.

Risico's

De korte doorlooptijd een risico op zichzelf is, zeker bij dit soort transitithema's die onvoorspelbaar verlopen. Betekent dat we zorgvuldig en doordacht moeten blijven handelen in het ontwikkelen van de RES en gebruik maken van bewegingen en initiatieven en dat wat er al is.

Financiën

Voor het maken van de RES zijn middelen nodig. Via het Nationaal Programma RES wordt voor 2019-2021 jaarlijks 12 miljoen ter beschikking gesteld voor onder meer ondersteuning van de RES regio's en het Nationaal Programma. Voor de RES-regio West-Overijssel komt dit neer op circa € 400.000,- gedurende drie jaar om uitvoering te geven aan het proces. De provincie Overijssel beheert deze rijksbijdrage, die beschikbaar is gekomen na ondertekening van het Klimaatakkoord. Uitgangspunt is dat de betrokken partijen de RES willen financieren met de bijdrage die het Rijk beschikbaar stelt. In de startnota is de kostenraming voor de komende drie jaar opgenomen. Waarbij de RES-West Overijssel vraagt om personele capaciteit en inzet van alle betrokkenen. De gemeente Zwolle is intensief vertegenwoordigd in de kerngroep RES, werkgroepen elektriciteit en warmte en tevens in de regionale werkgroep communicatie/participatie om een bijdrage te leveren aan de RES producten.

Communicatie

De communicatie verloopt via de gebruikelijke kanalen bij openbaarmaking van de startnota. Vanuit de RES-organisatie is een gezamenlijk persbericht voorbereid. Vanuit de gemeente is nog niet eerder actief gecommuniceerd over het samenwerkingsverband van gemeenten voor de Regionale Energie Strategie. Wel is er gecommuniceerd over afstemming met buurgemeenten over locaties voor windturbines. Het is van belang dat inwoners en ondernemers in Zwolle weet hebben van de landelijke opdracht die de regio's hebben gekregen om aan schone energieopwekking (zon en wind) te voldoen. En dat de gemeenten om West-Overijssel daarin samenwerken. De externe communicatie over de RES West-Overijssel met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties binnen de deelnemende gemeenten loopt via de eigen gemeentelijke communicatiekanalen.

Datum 12 november 2019

Vervolg

Na de besluitvorming van de startnota zijn er nog twee besluitvormende momenten omschreven:

1. “concept RES” (voorheen het bod): samenhangend regionaal bod vast te stellen door colleges van B en W, GS en de dagelijkse besturen van de Waterschappen;
2. “de RES 1.0”: vast te stellen door raden, staten en algemeen besturen van de Waterschappen.

Openbaarheid

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Ingrid Geveke